

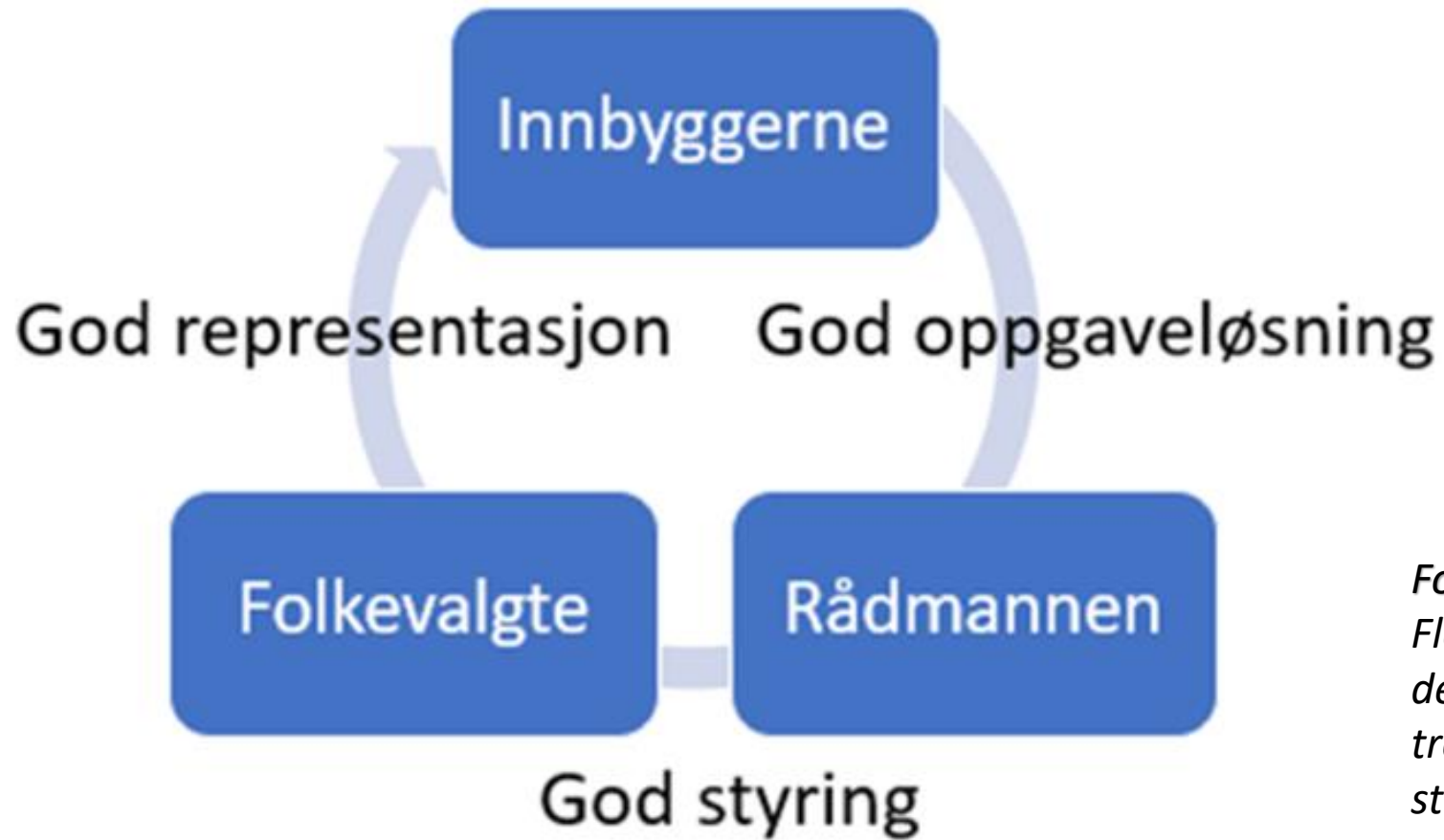
Tema 3 – Rammebetingelser for politisk arbeid

Om ulike politiske roller, politisk lederskap og hvordan saker kan fremmes

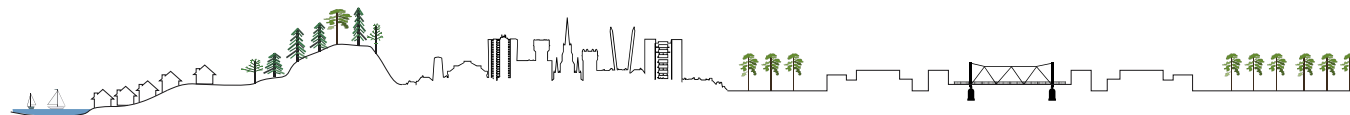

**Vegard Hetty Andersen,
Leder politisk sekretariat**

Det lokaldemokratiske kretsløpet

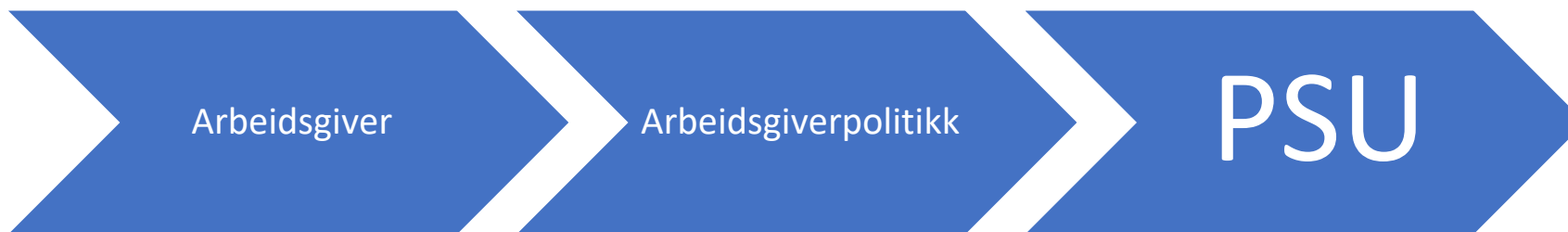

*Formannskapsmodellen
Flertallet styrer, men
deltakerne i flertallet
trenger ikke å være
stabil.*

Rollen som...

- Kommunestyret har det overordnede arbeidsgiveransvaret.

Mulighet	Fallgruve
Arbeidsgiver	Ombud Ikke ansvarliggjøre enkeltansatte fra en offentlig talerstol.

Kommuneloven § 13-1 sjuende ledd gir veiledning:

- Løpende personalansvar (rådmannen) – eksempelvis ansettelse, oppsigelse, fastsette lønn og oppfølging av sykefravær
- Arbeidsgiverstrategi og reglementer (folkevalgte)

- Delegeringsreglementet § 20 sjette ledd: «*Kommunestyret delegerer til rådmannen å bestemme antall og typer stillinger innenfor det enkelte tjenesteområde så lenge dette ligger innenfor tildelt budsjett.*»

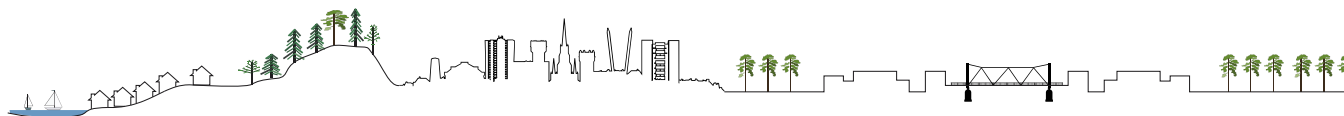
Rollen som...

- Myndighetsutøvelse innenfor en rekke områder
- Effektivitetshensynet vs folkevalgtes ombudsrolle
- Betydelig vedtakskompetanse delegert til formannskap/hovedutvalg

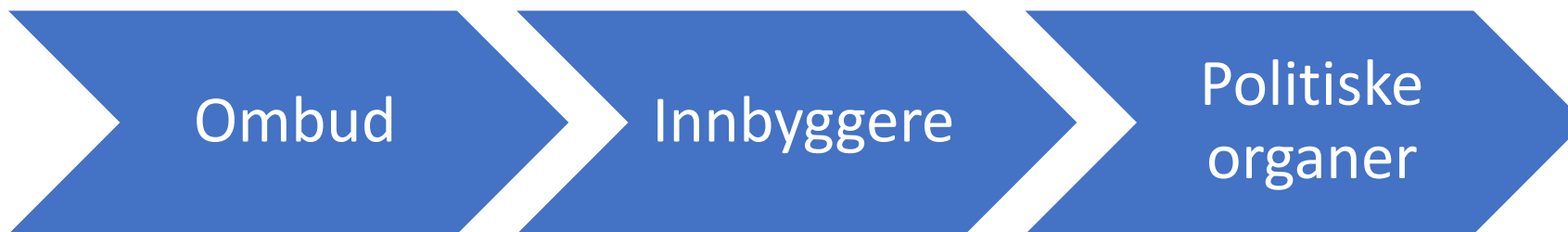

- Vedtak må fattes i tråd med lov og forvaltningsrettslige prinsipper.
- Det viktigste er likevel tillitt og respekt for hverandres roller. Dersom en sak er grundig utredet og tillitsvekkende fremstilt, er det ukomplisert at rådmannen blir overprøvd i forhold til politiske prioriteringer.

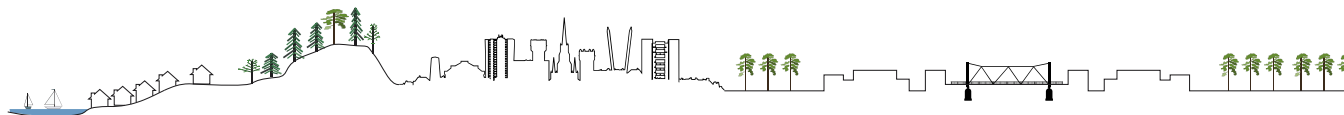

Rollen som...

- Ivareta innbyggernes synspunkter og interesser. Ønsker fra enkeltindivider må ses i sammenheng med helheten.
- Ikke bare representere innbyggerne, men også tilrettelegging for innbyggernes egne handlinger. Ombudsrollen gir innspill til rollen som strategisk utvikler og leder.
- Desto større kommunen er, jo viktigere er det å etablere ordninger for dialog mellom innbyggerne og de folkevalgte. Nærutvalgene er et viktig verktøy i så måte.
- Kontrollutvalget fører løpende tilsyn (regnskapsrevisjon, selskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon)

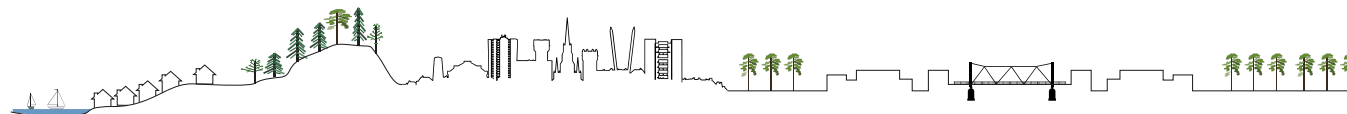

Rollen som...

Kjernen i rollen som politiker: utforme og utvikle Drammen kommune.

Definer rollen som politiker: er poenget å «gripe in» eller bidra til en kommune hvor behovet for å «gripe inn» er lite?

I rollen som strategisk utvikler: politisk lederskap i en formannskapsmodell

Idefase og vedtak
(folkevalgte)

Iverksetting og drift
(rådmannen)

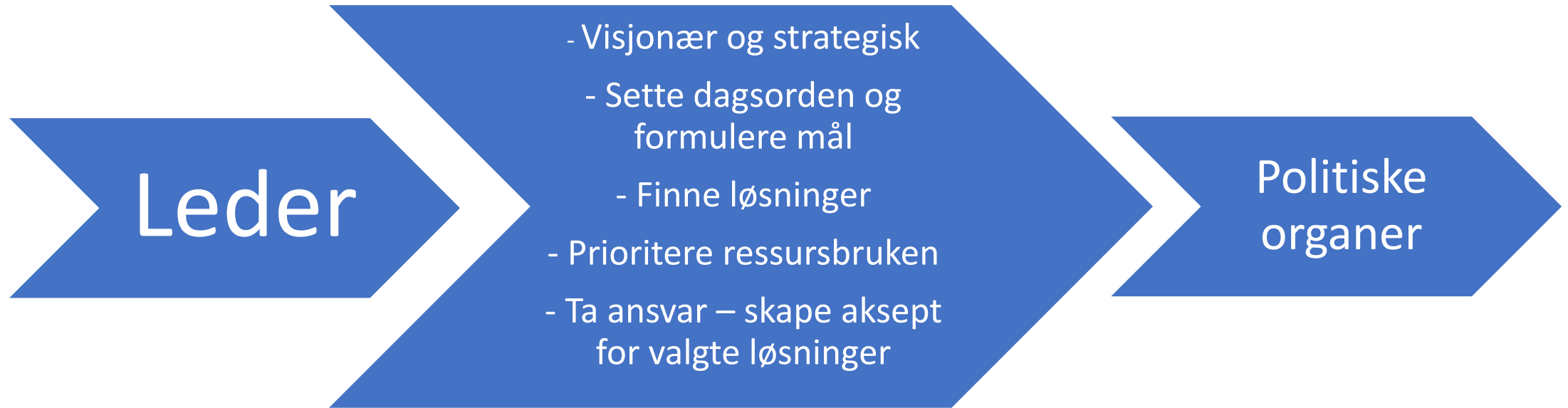
Rollefordeling

Utredningsfase
(rådmannen)

Evaluering og dialog med innbyggerne
(folkevalgte)

Skape gode medvirkningsprosesser

Rollen som...

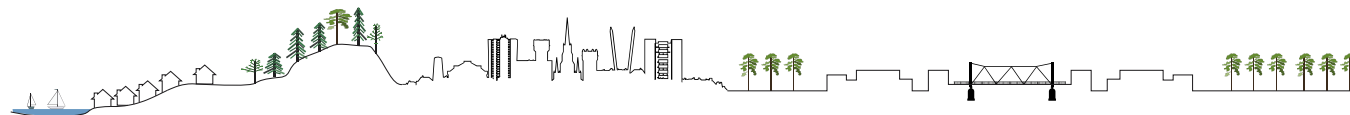
Kjernen i rollen som politiker; å prioritere på vegne av innbyggerne:

- Hva er viktig?
- Hva er riktig?
- Hva er gjennomførbart?

Økonomiplanen er det viktigste styringsredskapet til politikerne.

En rådmann uten ledelse vet ikke hvor hun skal, og et kommunestyre uten styring kommer ingen vei (en lett omskrivning av Sørhaug: 2010: 71)

Ta lederskapet, men mandatet har dere ikke som enkeltpersoner. Det er kommunestyret som kollegialt organ som må lede an.

Folkevalgt lederskap - rammer for samarbeidet....

*Hvordan er forholdet
mellom politikk og
administrasjon i
Drammen kommune?*

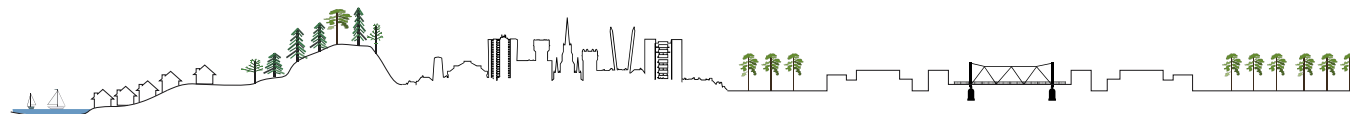
Er det sånn?

Rådmannen?

Politikere?

Politikere?

Rådmannen?

Eller sånn?

Eller slik?

Rammer for et godt samarbeid

Vi har ulike roller. Tiltak for god samhandling:

- Informasjon utveksles på formelle arenaer. Samme informasjon på samme tid til alle.
- Politiske bestillinger er fremsatt i folkevalgte organer.
- Flertallsvedtak = bestilling. Tydelige politiske bestillinger gir bedre leveranser.
- Politisk eierskap forankres i den politiske styringsstrukturen, ikke på siden.

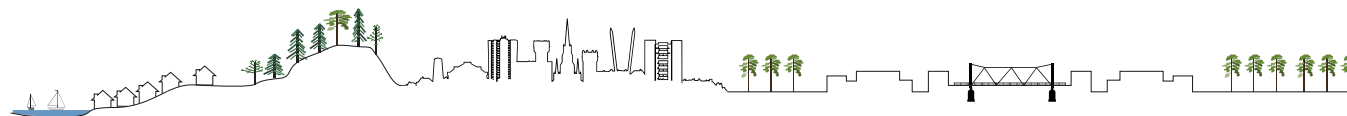

Kjell Ove blir kommunestyrepolitiker

*If I get in there, it's going to change,
and it's going to change quickly*

Før møtet – spørsmål til ordfører

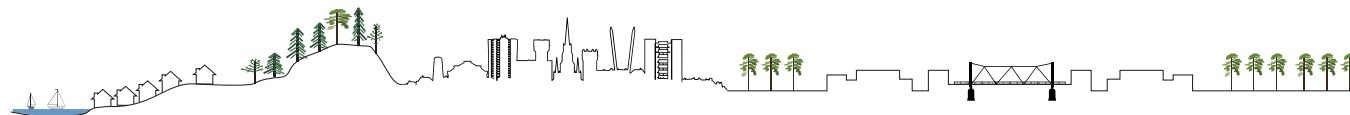

Kjell Ove har et tema han er opptatt av. Han ønsker ordfører sitt syn på saken.

Kommuneloven § 11-2 fjerde ledd gir veiledning. Reglementet (*Saksbehandling i folkevalgte organer pkt. 6.3.2*) har utfyllende bestemmelser.

Spørsmål skal være levert skriftlig til ordfører senest 3 virkedager før møtet. Ordfører skal foreta nødvendige tiltak slik at svar fortrinnsvis kan avgis i første møte. Spørsmål sendes til politikerpost@drammen.kommune.no

Kommunestyrets gruppeledere underrettes så raskt som mulig om mottatt spørsmål. Spørsmål og svar publiseres på kommunens nettside.

Før møtet – hva mener rådene?

Kjell Ove ble oppmerksom på tema X når han leste en uttalelse fra eldrerådet.

- Kjell Ove er klar over at eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom er underrepresentert i kommunestyret. I sitt arbeid som politiker vektlegger Kjell Ove at folk skal kunne påvirke beslutninger som berører dem selv.
- Rådene er rådgivende organer og bidrar til bred, åpen og tilgjengelig medvirkning. Rådenes rolle er å gi anbefalinger og innspill til politiske saker.
- Rådenes anbefalinger i den konkrete saken følger saksdokumentene til det kommunale organet som avgjør saken endelig.
- Kjell Ove leser uttalelsene til rådene. Han ser gjerne at rådene gir muntlige redegjørelser i møtet.

Før møtet – interpellasjon

Kjell Ove har mottatt svar fra ordfører. Nå vil han ha handling. Han ønsker å fremme en interpellasjon.

Interpellasjoner skiller seg fra skriftlige spørsmål ved at de legger opp til en debatt hvor alle partier kan ta ordet, og kan inneholde et forslag til vedtak.

Kommuneloven § 11-3 første ledd gir veiledning. Reglementet (*Saksbehandling i folkevalgte organer pkt. 6.3.1*) har utfyllende bestemmelser.

Etter kommuneloven § 11-3 første ledd kan 1/3 av medlemmene i kommunestyret kreve at en sak med et forslag til vedtak behandles. Interpellasjoner skal være levert skriftlig senest 7 dager før kommunestyrets møte. Det må tydelig fremgå at 1/3 av kommunestyrets medlemmer stiller seg bak interpellasjonen, jf. kommunelovens § 11-3 første ledd.

Interpellasjoner sendes til politikerpost@drammen.kommune.no. Interpellasjonen føres opp på saklisten til førstkommende kommunestyremøte. Kopi av mottatt interpellasjon sendes straks den er mottatt til kommunestyrets gruppeledere.

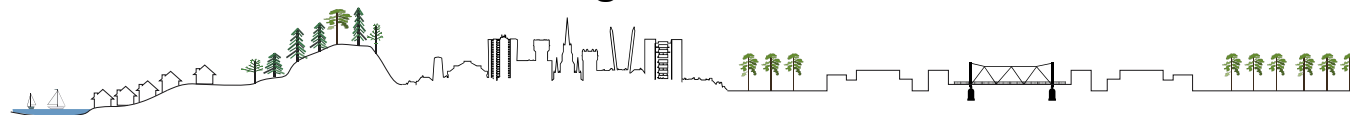

Under møtet – prosessuelle spørsmål

Kjell Ove sin interpellasjon blir satt på dagsorden, men forslaget blir nedstemt. Mange spørsmål melder seg...

- 1)** Et mindretall på 1/3 kan sette en sak på dagorden, men hvor mange må stemme for forslaget? Kommuneloven § 11-9 andre ledd har svaret: «*Et vedtak treffes med flertallet av de avgitte stemmene (...)*»
- 2)** Selv om forslaget ble nedstemt; hvordan kan han markere at partiet er uenig med flertallet? Kommuneloven har ingen bestemmelser om adgangen til protokolltilførsel, men reglementet (*Saksbehandling i folkevalgte organer pkt. 8.3*) har det. *Merk:* En protokolltilførsel er en stemmeforklaring, og ikke et vedtak.
- 3)** Under votering avsto partiet Leviathan fra å stemme, men har ikke kommuneloven bestemmelser om stemmeplikt? Kommuneloven § 8-1 andre ledd har som konsekvens at det ikke er anledning til å stemme blankt, unntak for dette er ved valg og vedtak om ansettelse.
- 4)** Var det riktig av ordfører å avslå ønsket om skriftlig avstemning? Hadde ikke den gamle kommuneloven en bestemmelse om dette i § 35 nr. 5? Den gamle kommuneloven åpnet for å kreve skriftlig avstemning ved valg. Den nye kommuneloven viderefører ikke denne bestemmelsen. Avstemninger skal skje i åpent møte med bruk av stemmetegn.

Under møtet – prosessuelle spørsmål

For det første; agerte ordfører rett når hun avviste kravet om at møtet skulle lukkes?

Hovedregel: Åpne møter i folkevalgte organer. Debatten om lukking: Hovedregelen er åpenhet, men kan lukkes. Avstemningen om lukking: Alltid åpen! Vilkår for å lukke et møte fremgår av kommuneloven § 11-5.

For det andre; burde ikke representanten Tor Kristian ha erklært seg som inhabil?

Kommuneloven §§ 11-10, jf. forvaltningsloven kapittel 2 gir veiledning. Be om vurdering ved tvil. Hensynet bak reglene gir god veiledning:

- tillitshensynet
  - saklighet, objektivitet
  - unngå myndighetsmisbruk
  - "bukken og havresekken"
- § 11-11 Fritak av personlige grunner kan komme til anvendelse

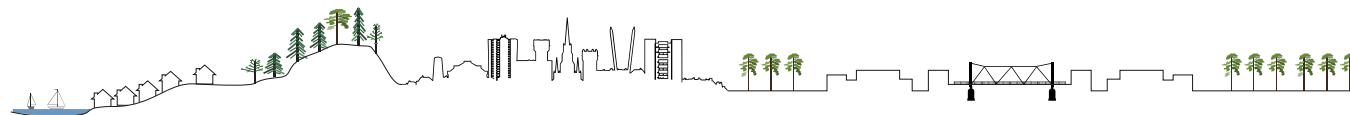
For det tredje: representanten Einar J. ble avvist når han ba om sin tredje replikk – er ikke dette et brudd på ytringsfriheten?

En replikk skal være kort og et direkte tilsvare på talerens innlegg. *Reglement for Saksbehandling i folkevalgte organer pkt. 11.3* har følgende bestemmelse:

«Til hvert innlegg gis det anledning til 2 replikker med inntil 1 minutters taletid hver og en svarreplik med en taletid på inntil 2 minutter. Hvert parti har bare anledning til å benytte 2 replikker per sak.»

Når interpellasjonen til Kjell Ove ble behandlet oppstod ytterligere dramatik

Under møtet – prosessuelle spørsmål

Eureka! Partiet
Leviathan avsto fra å
stemme. Jeg fremmer
krav om
mindretallsanke og
lovlighetskontroll

Merk: Lovlighetskontroll er begrunnet i hensynet til rettssikkerhet, faglig kvalitet på forvaltningens avgjørelser og forvaltningens omdømme - ikke politisk omkamp.

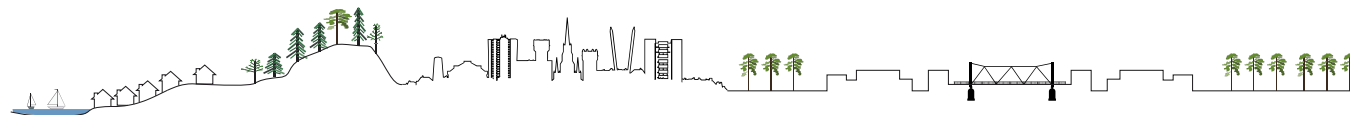
Reglement for Saksbehandling i folkevalgte organer pkt. 9.3:

«I et folkevalgt organ kan et mindretall på minst 1/3 av organets medlemmer kreve en sak lagt fram for overordnet eller delegerende organ til avgjørelse. Kravet må framsettes i det samme møtet som saken behandles. Adgang til mindretallsanke gjelder ikke i sak som er undergitt rett til partsklage.»

Kommunestyret er øverste organ så da bortfaller kravet om mindretallsanke – hva med lovlighetskontroll?

Kommuneloven § 27-1 gir veiledning:

- Tre eller flere medlemmer av kommunestyret.
- Fremsatt overfor det organ som har truffet avgjørelsen – innen en frist på tre uker etter at avgjørelsen ble truffet.
- Det organet som har truffet avgjørelsen skal ta stilling til lovlighetsklagen, og deretter oversende saken til Fylkesmannen dersom avgjørelsen opprettholdes.

Etter møtet – uttreden eller fritak

Kjell Ove oppdager at livet er bedre som byråkrat. Han planlegger å flytte fra Drammen fordi han fått seg jobb i Sømna kommune

Kommuneloven § 7-9 gir veiledning.

Uttreden:

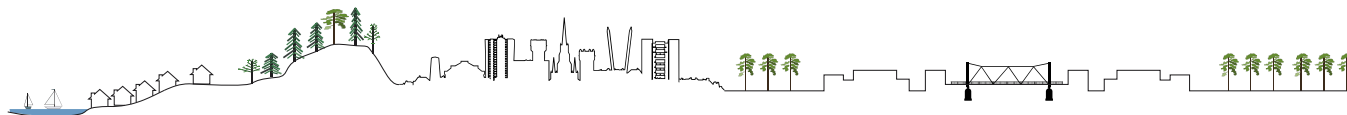
En folkevalgt som ikke lenger er valgbar trer endelig ut av vervet.

Valgbarhetsreglene fremgår av § 7-2:

- Har stemmerett ved kommunestyre- og fylkestingsvalget
- Folkeregistrert i kommunen

Fritak:

Kan søke om fritak dersom vervet er til vesentlig ulempe. Kommunestyret skal vektlegge om fritaksgrunn var kjent på valgtidspunktet.

Til gruppearbeid 3 A

Presentasjonsrunde!

1. Hva tenker dere vil være den viktigste politikerrollen i tiden fremover - og hvorfor?
2. Hva tenker dere er viktigst for å skape et godt samspill mellom politikk og administrasjon?
3. Andre ting dere vil ta opp?

